

Notă

Familia Phaeomyiidae (Diptera: Acalyptrata) în România

Igor CEIANU

Abstract**Family Phaeomyiidae (Diptera: Acalyptrata) in Romania**

Systematic position of the family Phaeomyiidae is discussed and faunistical and ecological data on three species - *Pelidnoptera fuscipennis*, *P. nigripennis* and *P. leptiformis* (a new species from Romania) are presented.

Keywords: systematic, faunistical data, ecology, new species, *Pelidnoptera leptiformis*, Phaeomyiidae, Diptera.

Familia Phaeomyiidae grupează diptere acaliptrate, de culoare brună, brun-roșcată sau negricioasă, cu corpul alungit, capul subtriunghiular (din profil), aripile relativ mari (depășind evident extremitatea abdomenului, fumurii până la negricioase, cu nervura R, cu sete în jumătatea apicală [cu excepția speciei *Pelidnoptera leptiformis* (F.)], toracele cu sete propleurale puternice, gonostilul bifurcat în partea posterioară [excepție - *Pelidnoptera leptiformis* (SCHIN.)]. Lungimea corpului variază între 3,0 și 7,8 mm.

Problema poziției sistemice a acestei familii a suscitat unele contraverses. Inițial ea a fost plasată și a figurat multă vreme ca subfamilia Phaeomyiinae în cadrul familiei Sciomyzidae. GRIFFITHS (1972) consideră phaeomyiidele mai apropiate de familia Dryomyzidae și Coelopidae decât de Sciomyzidae. BURNES (1979, 1981) este de părere că ele reprezintă cel mai vechi grup din cadrul fam. Sciomyzidae. MCALPINE (1989) presupune că dacă nu aparțin fam. Sciomyzidae ar trebui considerate ca familie separată, înrudită cu fam. Helosciomyzidae, după cum propune și GRIFFITHS (1972). La această opinie aderă și HACKMAN (1980), VALA et al. (1990) și ROZKOŠNÝ (1995).

Speciile din familia Phaeomyiidae se deosebesc de Sciomyzidae prin prezența setelor antero- și posterodorsale pe tibiile mijlocii și posterioare, prin structura postabdomenului la mascul și prin prezența a trei spermateci la femelă. Fam. Phaeomyiidae grupează două genuri - *Pelidnoptera* (cu 3 specii: *P. fuscipennis*, *P. leptiformis*, *P. nigripennis*) și *Prophaeomyia* (reprezentat prin specia fosilă *P. locni* - HENNIG 1965).

Material și metodă

Materialul a fost colectat cu fileul, în locuri umede și în păduri de foioase și rășinoase, între anii 1958-1985, pe zona a 9 localități situate în Carpații Orientali, Carpații Meridionali și în nord-vestul țării. Pentru datele privind răspândirea generală s-au folosit ultimele cataloage și monografii (ROZKOŠNÝ & ELBERG 1984; ROZKOŠNÝ 1984, 1987).

Rezultate

Dintre ce 3 specii ale familiei Phaeomyiidae răspândite în Europa, două au mai fost semnalate în fauna României (*P. fuscipennis*, *P. nigripennis*). Cealaltă specie (*P. leptiformis*) este semnalată pentru prima dată în România.

***Pelidnoptera leptiformis* (SCHINER 1864).**

Este prima semnalare pentru fauna de diptere a României. Este o specie europeană, monovoltină, relativ rară, răspândită în Europa centrală și Occidentală.

În România a fost colectată din: Nord-vestul țării: Rătești, pădurea Cerhat (jud. Satu Mare), 15.V.1962 - 1♀; Carpații Orientali: Câmpulung-Moldovenesc, 19.VII.1983 - 1♂, 1♀; Carpații Meridionali: Simeria-Arboretum, 20.IV.1978 - 1♂, 1♀, Retezat, Pietrele, 1600m, 6.VI.1982 - 1♂. A fost colectată pe intervalul 20.IV - 19.VII. Material studiat: 3♂♂, 3♀♀.

***Pelidnoptera fuscipennis* (MEIGEN 1830).**

Semnalări anterioare: THALHAMMER 1902), Soós (1944, 1958).

Semnalări noi: Carpații Orientali: Câmpulung-Moldovenesc, 17.VIII.1974 - 1♀, Câmpulung-Moldovenesc, Deia, 6.VIII.1985 - 2♂♂, Frasin, pr. Glodu, 13.VIII.1977 - 2♂♂, 2♀♀, Solca, 10.VII.1979 - 1♀, Valea Putnei, pr. Morii, 11.VII.1975 - 1♀; Carpații Meridionali: Băile Herculane, Valea Jelărău, 12.VI.1978 - 1♀.

Este o specie europeană, monovoltină, puțin comună, răspândită din sudul Scandinaviei, Petersburg și republicile Baltice până în Italia, Peninsula Balcanică și Ucraina.

Colectată în România între 12.VI și 16.VIII. Material studiat: 4♂♂, 6♀♀.

***Pelidnoptera nigripennis* (FABRICIUS 1794).**

Semnalări anterioare: FRIVALDSZKI (1862), KOWARZ (1873), THALHAMMER (1899), Soós (1958).

Semnalări noi: Carpații Orientali: Broșteni, pr. Paltinu, 22.V.1958 - 1♂, 1♀, Valea Putnei, pr. Morii, 11.VI.1984 - 1♂; Carpații Meridionali: Anina, Predilcova, 8.VI.1968 - 1♂.

Specie montană și submontană, monovoltină, este relativ rară, răspândită din Scandinavia până în Spania, fost Iugoslavie, Ucraina, Republicile Baltice și Caucaz.

Stadiile preimaginale și biologia au fost precizate de BAILEY (1984) și VALA et al. (1990). Larvele parazitează în miriapode.

În Carpații din România a fost colectată între 22.V și 11.VI. Material studiat: 3♂♂, 1♀.

BIBLIOGRAFIE

- BAILEY P.T. 1989. The millipede parasitoid *pelidnoptera nigripennis* (F.) (Diptera: Sciomyzidae) for the biological control of the millipede *Ommatotulus moreleti* (LUCAS) (Diplopoda: Julidae, Julinae) in Australia. Bull. Entomol. Res., 79: 281-391.
- BARNES J.K. 1979. The taxonomic position of the New-Zealand genus *Prosochaeta* MALLOCH (Diptera: Sciomyzidae). Proc. Entomol. Soc. Wash., 8: 285-296.
- BARNES J.K. 1981. Revision of the Helosciomyzidae (Diptera). J. R. Soc. N.Z., 11 (1): 45-72.
- FRIVALDSZKI J. 1872. A Herkules furdő és környéke. A magyar orvosok, és természetvizsgálók 1972. A Herkules furdőben (Mehadian) tartott. XVI Nagygülesére. Pest.
- GRIFFITHS G.C.D. 1972. The phylogenetic classification of Diptera Cyclorrhapha, with special reference to the structure of male postaabdomen. Series Entomologica, 8, W.Junk, N.V. The Hague.
- HACKMAN W. 1980. A check list of the Finnish Diptera. II. Cyclorrhapha. Notae Entomol., 60: 117-162.
- HENNIG W. 1965. Die Acalypterae des Baltischer Bernsteins. Stuttg. Beitr. Naturk., 145: 1-215.
- KOWARZ F. 1873. Beitrag zur Dipterenfauna Ungarns. Verh. Zool. Bot. Ges. Wien, 23: 453-464.
- MCALPINE J.F. 1989. Phylogeny and classification of Muscomorpha. In: MCALPINE J.F. (Ed.). Manual of Arctic Diptera. Monograph., Ottawa Res. Branch Agric. Canada, 3 (32): 1397-1518.
- ROZKOŠNÝ R. 1984. The Sciomyzidae (Diptera) of Fennoscandia and Denmark. Fauna Entomol. Scandinavica 14, Leiden, Copenhagen, 224 pp.
- ROZKOŠNÝ R. 1987. A review of the Palearctic Sciomyzidae (Diptera). Folia Fac. Sci. Nat. Univ. Purkinianae Brunensis, Biologia, 86: 1-100.
- ROZKOŠNÝ R. 1995. World distribution of Sciomyzidae based on the list of species (Diptera). Studia Dipterologica, 2 (2): 221-238.
- ROZKOŠNÝ R., ELBERG K. 1984. Sciomyzidae. Pp. 167-193. In: Soós A., PAPP L. (Eds.). Catalogue of the Palearctic Diptera. Vol 9, Budapest.

- Soós A. 1944. Für die Fauna Ungarns neue Sciomyziden. *Fragm. Faun. Hung.*, 7: 31.
- Soós A. 1958. Ist das Insektenmaterial der Museum für ethnologische und ökologische Untersuchungen verwandbar ?. Angaben über die Flugzeit und die Generationszahl der Sciomyziden (Diptera). *Acta Entomol. Mus. Nat. Prague*, 32: 101-150.
- THALHAMMER J. 1899. *Ordo Diptera*. Pp. 1-76. In: *Fauna Regni Hungariae*, Budapest.
- THALHAMMER J. 1902. Quaedam de fauna dipterologica Transsylvaniae. A Jézus társasági kulocsai érseki főgimnasium Negyvenkettedik. *Ertésítője*, 3-25.
- VALA J.C., BAILEY P.T., GASE C. 1990. Immature stages of the fly *Pelidnoptera nigripennis* (FABRICIUS)(Diptera: Phaeomyzidae) a parasitoid of millipedes. *Systematic Entomol.*, 15: 391-399.

Dr. ing. Igor CEIANU
Blvd. Serban Vodă, 282
Bl.3B, Sc. C, Ap. 91
75241 BUCURESTI

Primit în redacție / Received: 23.11.1998
Acceptat / Accepted: 11.02.1999
Apărut / Printed: 30.11.1999